

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS ĮSTATYMO NR. VIII-2043 17 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-3782
(TAP-19-1922) (TAIS NR. 19-12376(2))**

2019-11-18 Nr. NV-3201

Vilnius

1. Projekto rengėjas: Susisiekimo ministerija.

2. Projekto tikslas: Nepritarti Seimo narių T. Tomilino, A. Gaidžiūno, A. Armonaitės ir N. Puteikio siūlymams atsisakyti reikalavimo dviratininkams važiuojant šviesiuoju paros metu gyvenvietėse dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba būti įsijungus (uždegus) baltas šviesos žibintą priekyje ir raudonas šviesos žibintą gale, o ne gyvenvietėse šį reikalavimą numatyti tik važiuojant važiuojamąja kelio dalimi, išskyrus dviračių takus, pėsčiųjų ir dviračių takus ir dviračių juostas.

3. Dabartinė situacija:

- Saugaus eismo automobilių keliais įstatyme nustatyta, kad „Važiudamas važiuojamąja kelio dalimi, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba dviračio priekyje turi degti baltas šviesos žibintas, o gale – raudonas šviesos žibintas. Važiuojant keliu tamsiuoju paros metu arba kai blogas matomumas, dviračio priekyje turi degti baltas šviesos žibintas, o gale – raudonas šviesos žibintas, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais“. Dviračių vairuotojai gali pasirinkti jiems tinkamą variantą eismo saugai šviesiuoju paros metu užtikrinti – dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba dviračio priekyje turėti degantį baltos šviesos žibintą, o gale – raudonos šviesos žibintą (kaip to reikalaujama iš kitų važiuojamąja kelio dalimi važiuojančių transporto priemonių).

- Europos Sąjungos Taryba 2017 m. birželio 8 d. įvykusiame 3545-ame posėdyje priėmė **Valetos deklaraciją** dėl kelių eismo saugumo, kurios 2 punkte **nurodyta**, kad „siekiant bendro tikslo perpus sumažinti žūčių keliuose skaičių nuo 2010 m. iki 2020 m., kurį 2010 m. patvirtino Europos Vadovų Taryba, būta pastovios ir teikiančios vilčių tendencijos, tačiau pastaraisiais metais žūčių mažėjimo rodikliai nustojo augti. Ypač didelį susirūpinimą kelia pėsčiųjų ir dviratininkų žūčių ir sunkių sužeidimų skaičius. Todėl siekti tikslo tapo itin dideliu iššūkiu, ir jei nebus dedama daugiau pastangų, jo galima ir nepasiekti“. 2010 m. liepos 20 d. **Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui** 7 tikslu „Apsaugoti pažeidžiamus kelių eismo dalyvius“ akcentuojama būtinybė imtis veiksmų, susijusių su matomumo gerinimu, ir **nurodoma priemonė siekti dviratininkų ir kitų pažeidžiamiausių eismo dalyvių saugos gerinimo, o Europos Parlamento rezoliucijos 101 punkte valstybės narės raginamos skatinti dviratininkus dėvėti apsauginius šalmsus ir vilkėti įspėjamąsias liemenes arba panašius rūbus dviratininkų matomumui didinti**.

- Nuo 2014 m. liepos 1 d., kai įsigaliojo Įstatymo nuostatos dėl prievolės dviratininkams dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba naudoti žibintus, nepaisant sparčiai populiarėjančio dviračių transporto ir kiekvienais metais augančio dviratininkų skaičiaus, eismo įvykiuose žuvusių dviratininkų skaičius kasmet mažėja – 2015 m. – 22, 2016 m. – 17, 2017 m. – 13, 2018 m. – 9, o 2019 m. sausio–spalio mėn. – 8 dviratininkai (2 – tamsiuoju paros metu, 6 – šviesiuoju paros metu).

4. Projekto esmė: Nepritarti Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-3782 dėl šių priežasčių :

- **Siūlymas atsisakyti** teisės aktuose nustatytos prievolės dviratininkams dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba naudoti žibintus šviesiuoju paros metu ir tokiu būdu sumažinti vienų iš pažeidžiamiausių eismo dalyvių – dviratininkų, važiuojančių važiuojamąja kelio dalimi kartu su motorinėmis transporto priemonėmis, matomumą **nėra pagrįstas jokiais objektyviais duomenimis, moksliniais tyrimais ar studijomis**. Įrodančiais, kad esami reikalavimai dviratininkams yra pertekliniai ir kad šių reikalavimų atsisakymas neturės neigiamos įtakos eismo saugai, todėl nurodytas siūlymas nepriimtinas eismo saugos požiūriu;
- Įstatyme numatytos dviratininkų matomumą gerinančios priemonės nebrangios ir lengvai prieinamos, o jų **veiksmingumas yra pagrįstas moksliniais tyrimais**;
- **Siūlomi pakeitimai yra nelogiški tuo aspektu**, kad prievolė šviesiuoju paros metu važiuoti su įjungtomis artimosiomis arba specialiai šiam metui skirtomis žibintų šviesomis numatyta visų važiuojamąja kelio dalimi važiuojančių motorinių transporto priemonių, traktorių, savaeigių mašinų vairuotojams, o Įstatymo projektu siūloma numatyti išimtį dėl matomumą gerinančių priemonių naudojimo tomis pačiomis sąlygomis eisme dalyvaujančių dviračių vairuotojams;
- Siūlymas atsisakyti dviratininkų matomumą gerinančių priemonių šviesiuoju paros metu **neatitinka Europos Sąjungos institucijų eismo saugos užtikrinimo vizijos** dėl pažeidžiamiausių eismo dalyvių;
- Teisės aktuose, reglamentuojančiuose kelius ir eismo saugą, važiuojamoji kelio dalis laikoma sudėtine automobilių kelio dalimi kaip kelkraštis, šaligatvis, pėsčiųjų ir dviračių takai ir kt. Todėl **Įstatymo projekto aiškinamajame rašte išdėstyti teiginiai, kad Įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje minima važiuojamoji kelio dalis reiškia dviračių taką arba jo važiuojamąją kelio dalį, neturi jokio pagrindo ir yra klaidingi**. Dviračių takai, pėsčiųjų ir dviračių takai, kelkraščiai ir šaligatviai nėra važiuojamosios kelio dalies sudėtinės dalys, o teisės aktai nenumato prievolės dviratininkui važiuojant dviračių taku, pėsčiųjų ir dviračių taku dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba dviračio priekyje turėti degantį baltos šviesos žibintą, o gale – raudonos šviesos žibintą;
- Labai svarbu skirti transporto priemonių populiarinimo, patrauklumo ar patogumo klausimus ir eismo saugai užtikrinti būtinus reikalavimus. **Nepriimtina didesnio dviračių transporto populiarumo siekti atsisakant reikalavimų, užtikrinančių eismo saugą**, ir rizikuojant eismo dalyvių gyvybe ar sveikata;
- **Dėvima ryškiaspalvė liemenė** su šviesą atspindinčiais elementais arba dviračio priekyje ir gale naudojami žibintai **pagerina dviratininko matomumą ir sumažina tikimybę jam patekti į eismo įvykį**. Eismo saugos priemonių nenaudojimas šviesiuoju paros metu gali kelti pavojų eismo saugumui, turėti įtakos pavojingos situacijos susidarymui dėl nepakankamo dviratininkų matomumo.

5. Derinimas: Nutarimo projektas suderintas su Vidaus reikalų ministerija ir Policijos departamentu, atsižvelgta į Teisingumo ministerijos pastabas. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė teikia tikslinamojo pobūdžio pastabas, į kurias Susisiekimo ministerija atsižvelgs.

6. Atitiktis Vyriausybės programai: Nutarimo projektas atitinka Vyriausybės programos 331.6 papunkčio nuostatas dėl deramo dėmesio skyrimo eismo saugumui užtikrinti.

7. Dalykinio vertinimo išvada: Siūloma Projektą teikti svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje, prieš tai aptarus tarpinstituciniame pasitarime.

Pažymėtina, kad Vyriausybės išvadą vėluojama pateikti Seimui.

Patarėjas

Arvydas Nevas

Arvydas Nevas, tel. 8 706 63 787, el. p. arvydas.nevas@lr.lt